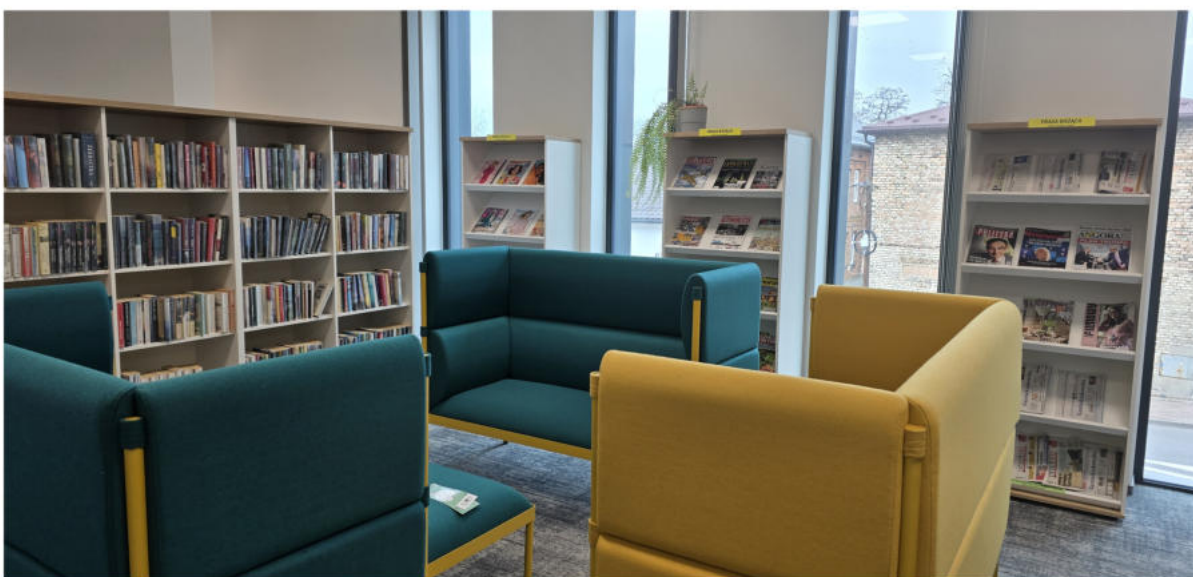

STAN CZYTELNICTWA W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2024 ROKU

Sieć bibliotek publicznych województwa małopolskiego tworzyły na koniec 2024 r.:

- 193 biblioteki publiczne,
- 512 filii bibliotecznych.

Na terenie województwa funkcjonowało 19 punktów bibliotecznych.

W 2024 r. utworzone zostały nowe placówki:

- Filie nr 57 i 58 Biblioteki Kraków (m. Kraków).

Zlikwidowane zostały:

- Filia Dobranowice (gm. Igołomia-Wawrzeńczyce, pow. krakowski).
- Filia w Sowlinach (g. Limanowa, pow. limanowski).
- 8 punktów bibliotecznych Filii nr 3 Biblioteki Kraków.

Zawieszona była działalność:

- Filii w Bratucicach (gm. Rzezawa, pow. bocheński), Filia w Sowlinach (g. Limanowa, pow. limanowski).
- Multicentrum w Skawinie (gm. Skawina, pow. krakowski),
- Filii w Maruszynie (gm. Szaflary, pow. nowotarski),
- Filii w Zubrzycy Dolnej (gm. Jabłonka, pow. nowotarski),
- Ośrodka Kultury w Brzeszczach Biblioteki Publicznej w Jawiszowicach (pow. oświęcimski),
- Filii w Śleszowicach (gm. Zembrzyce, pow. suski).

ZBIORY BIBLIOTECZNE

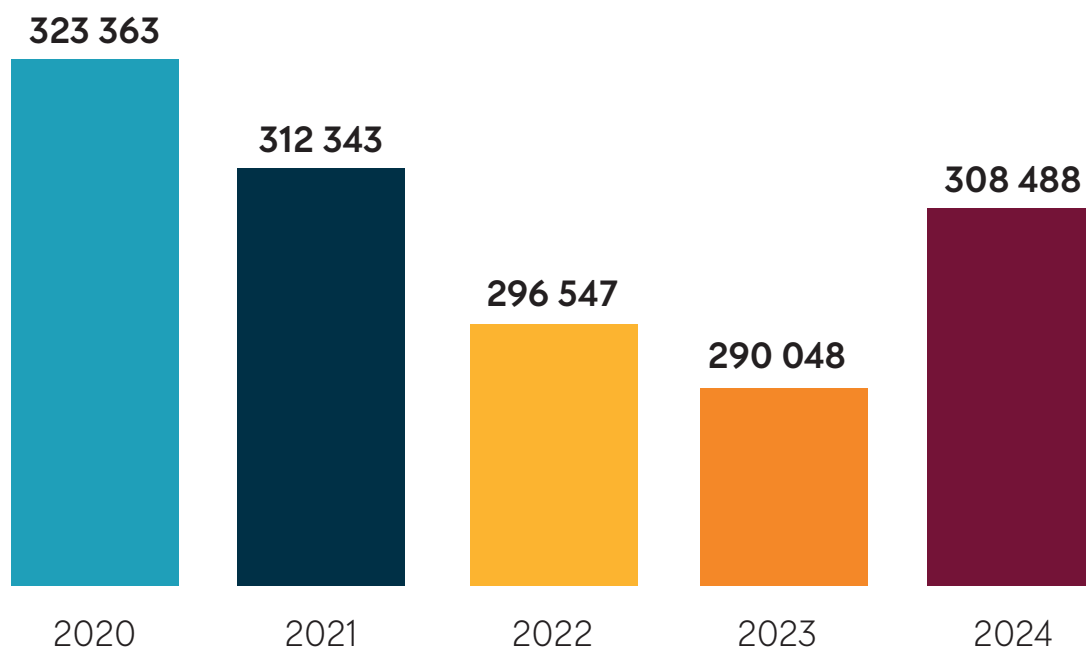
W 2024 r. zbiory bibliotek publicznych w Małopolsce powiększyły się o:

- 444 122 książki,
- 1 779 czasopism oprawnych,
- 16 340 zbiorów specjalnych.

W tym zakupiono:

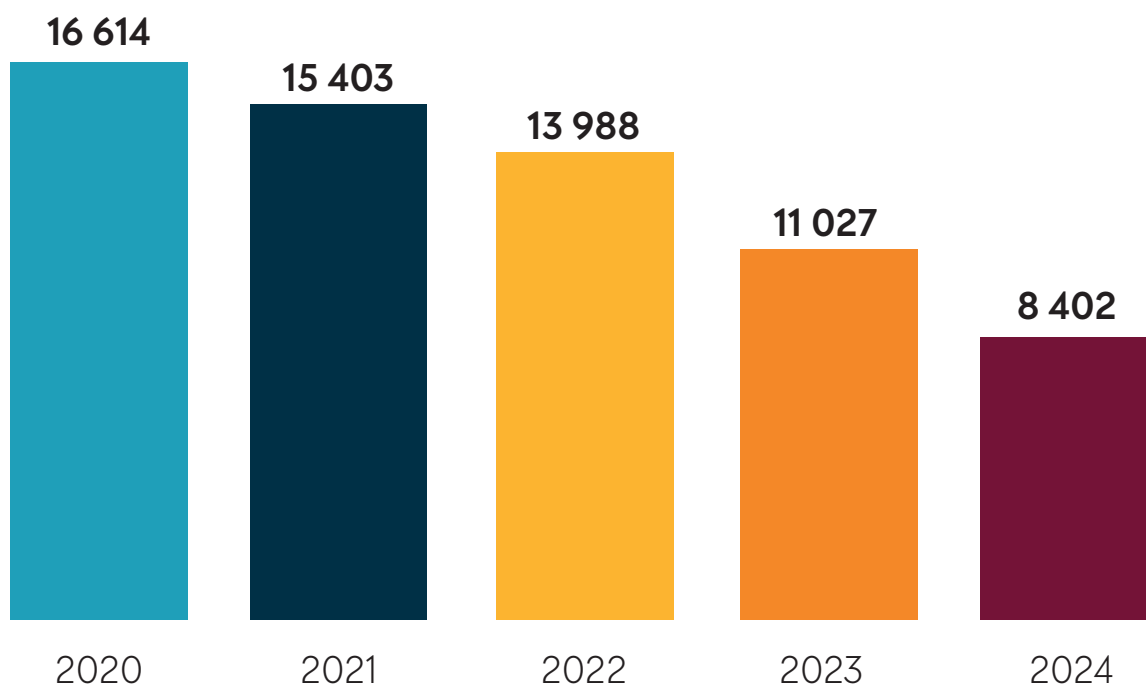
- 308 488 książek (z tego 36% z dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego), w stosunku do roku 2023 oznacza to wzrost o 6%.

ZAKUP KSIĄŻEK W LATACH 2020-2024 (W WOLUMINACH)

- 8 402 zbiory specjalne (10% z dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego), w stosunku do roku 2023 oznacza to spadek o 24%.

ZAKUP ZBIORÓW SPECJALNYCH W LATACH 2020-2024 (W JEDN. INW.)

Wycofano z bibliotek 355 670 zbiorów (zniszczone, nieaktualne), w tym:

- 351 733 książki,
- 262 czasopisma oprawne,
- 3 675 zbiorów specjalnych.

Ogółem stan zbiorów w bibliotekach zwiększył się o 1% i na koniec 2024 r. wynosił 11 707 012 wol.:

- 11 282 037 książek,
- 86 937 czasopism oprawnych,
- 338 038 zbiorów specjalnych.

BUDŻETY BIBLIOTEK

Organizatorzy w 2024 r. zwiększyli dotacje dla bibliotek ogółem o 1%. Dotacje na zakup książek zwiększyły się o 9%, na zakup czasopism o 5%, a na zakup licencjonowanych zbiorów elektronicznych o 28%. Zmniejszyły się dotacje przeznaczone na zakup zbiorów specjalnych o 14% i tendencja spadkowa utrzymuje się.

Ogółem budżety bibliotek w stosunku do roku 2023 zwiększyły się o 1%.

Na zakup zbiorów w 2024 r. biblioteki publiczne województwa małopolskiego przeznaczyły 10 854 004 zł (wzrost o 10% w stosunku do roku poprzedniego).

Wydatki na zakup zbiorów w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyniosły 316 zł.

Najwyższe wskaźniki, biorąc pod uwagę kwotę wydaną na zakup książek na 100 mieszkańców, osiągnęły:

GBP w Bolesławiu (pow. dąbrowski)	795
BP Biecz	765
GBP w Ropie	763
GBP Budzów z/s w Palczy	690
CK-BP w Sułoszowej	676

Średnia cena zakupionej książki wyniosła 28 zł co oznacza wzrost o 1 zł w stosunku do roku 2023.

Wskaźnik zakupu książek w województwie w przeliczeniu na 100 mieszkań-

ców wyniósł 9 wol. i jest większy o 1 w stosunku do roku poprzedniego.

Biorąc pod uwagę ten wskaźnik wśród najlepszych bibliotek w 2024 r. znalazły się:

GBP w Bolestawiu (pow. dąbrowski)	31
GBP Budzów z/s w Palczy	28
GBP w Ropie	27
CK-BP w Sułoszowej	27
BP Biecz	25

■ POZABUDŻETOWE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEK

Biblioteki publiczne województwa małopolskiego wykorzystują możliwości poprawy jakości pracy i poszerzenia oferty usług poprzez pozyskiwanie środków zewnętrznych.

Większość bibliotek w województwie była beneficjentami programu NPRCz 2.0 Priorytet 1: Poprawa oferty bibliotek publicznych poprzez zakup i zdalny dostęp do nowości. W 2024 r. 19 bibliotek nie skorzystało z tej możliwości. Większość pozyskuje również zbiory przekazywane w formie darów (od osób prywatnych, wydawnictw, stowarzyszeń itp.). W miarę możliwości biblioteki wypracowują własne środki – są to np. opłaty za wynajęcie sal czy usługi reprograficzne.

Ponadto biblioteki publiczne województwa małopolskiego pozyskiwały środki:

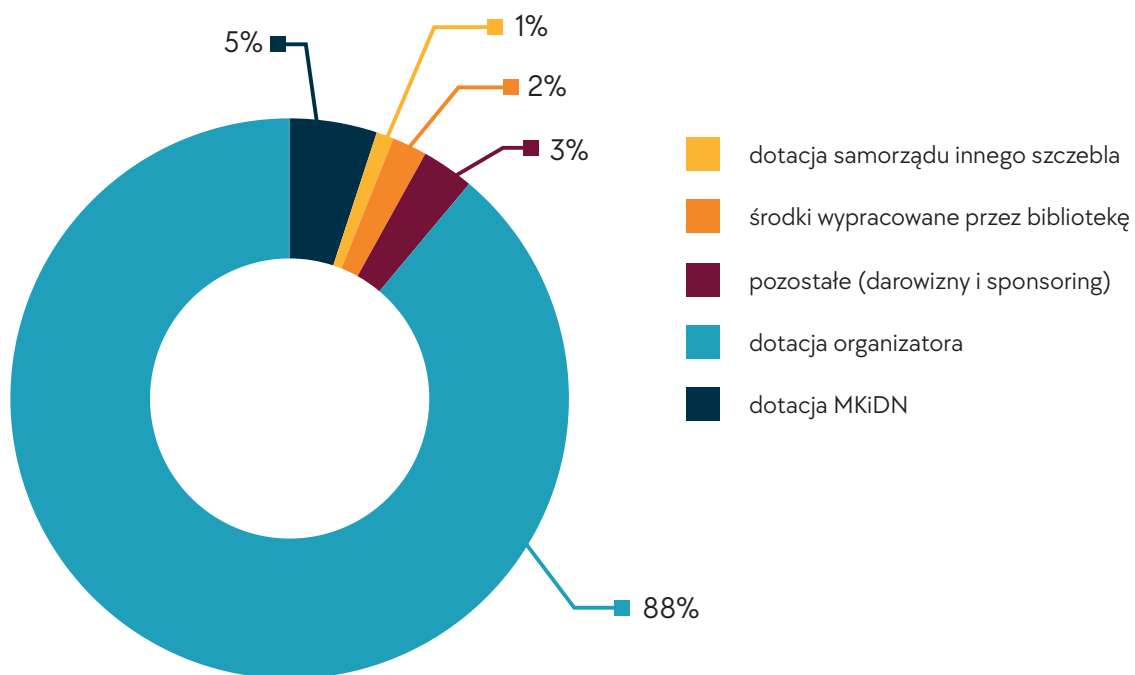
- z programów Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- z budżetów partycypacyjnych,
- z programów gminnych,
- z programów realizowanych przez fundacje, stowarzyszenia i inne instytucje,
- z funduszy europejskich.

Ogółem środki pozyskane przez biblioteki z innych źródeł niż dotacja organizatora w 2024 r. stanowiły 10% budżetów bibliotek.

W miarę możliwości biblioteki wypracowują własne środki – są to np. opłaty za wynajęcie sal czy usługi reprograficzne – w 2024 r. wypracowane środki stanowiły 2% budżetów.

Większość bibliotek pozyskuje również zbiory przekazywane w formie darów (od osób prywatnych, wydawnictw, stowarzyszeń itp.).

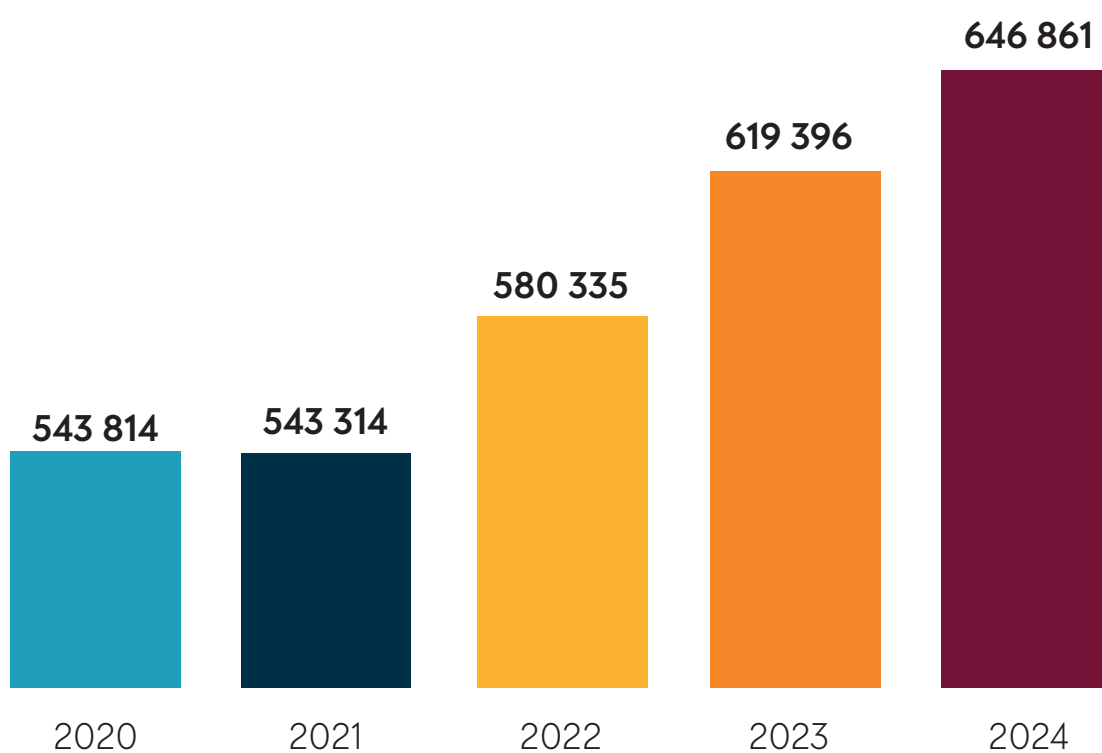
STRUKTURA BUDŻETU BIBLIOTEKI

CZYTELNICTWO

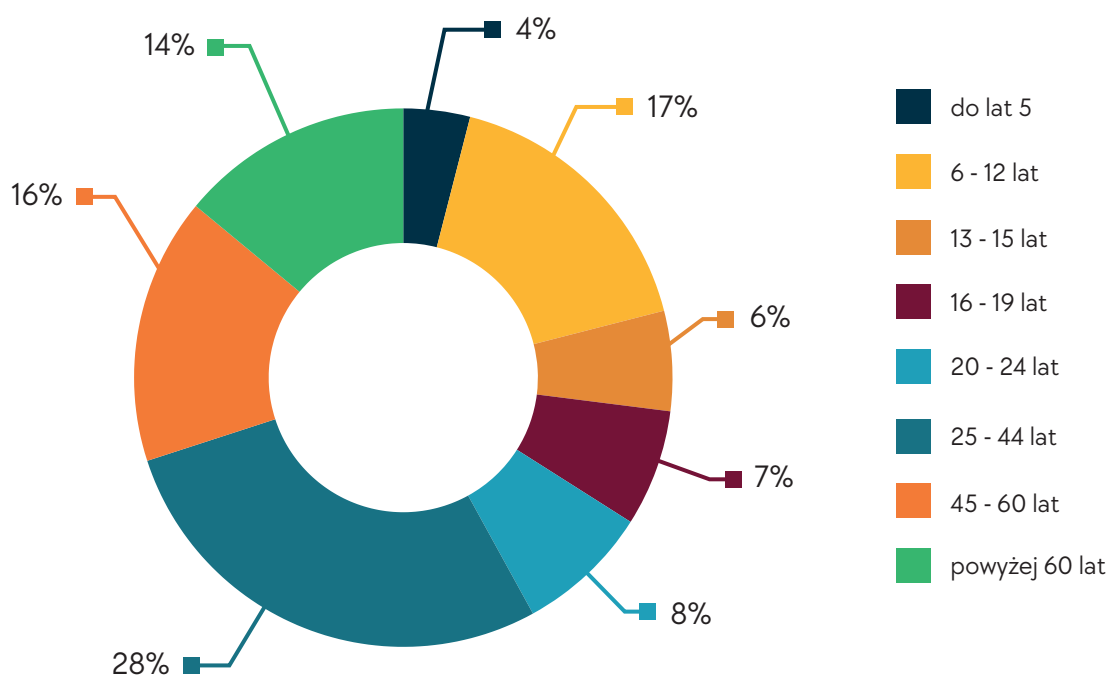
W bibliotekach publicznych województwa małopolskiego w 2024 r. zarejestrowano 646 861 czytelników, co stanowiło 19% mieszkańców województwa. Liczba ta w stosunku do roku 2023 jest wyższa o 27 465 osób (4%).

LICZBA ZAREJESTROWANYCH CZYTELNIKÓW W LATACH 2020-2024

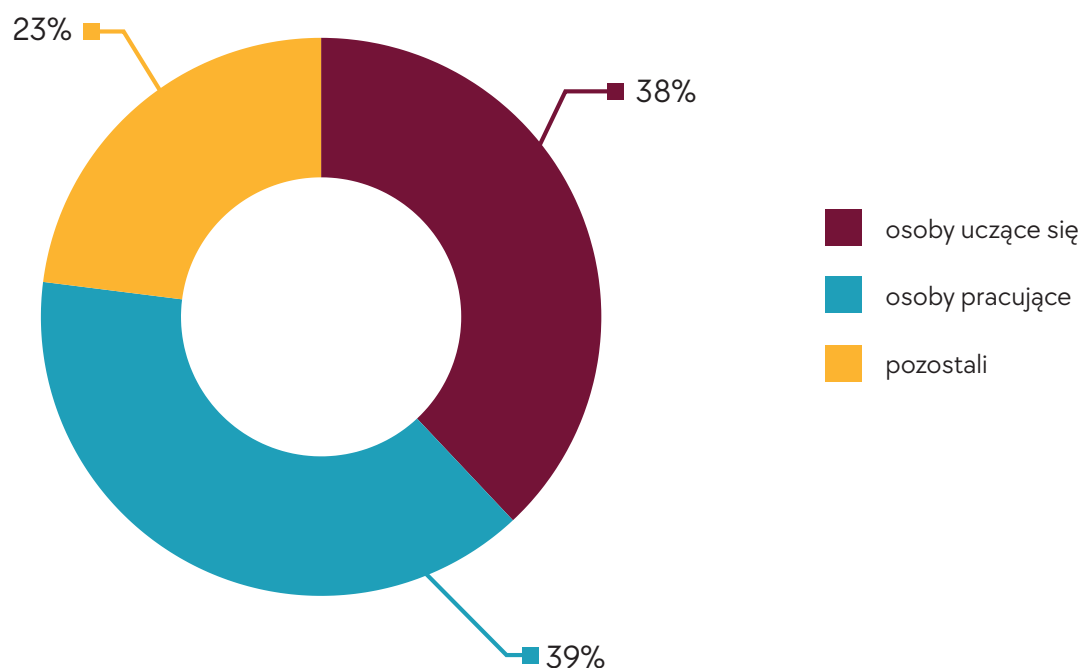
Dominującą grupą niezmiennie pozostają czytelnicy z przedziału wiekowego 25-44 lata, stanowiący 28% ogółu czytelników.

CZYTELNICY WG WIEKU W 2024 ROKU WG WIEKU (W%)

W kategorii według zajęcia największą grupę stanowią osoby pracujące – 39% czytelników oraz osoby uczące się – 38% czytelników.

CZYTELNICY WEDŁUG ZAJĘCIA W 2024 ROKU (W%)

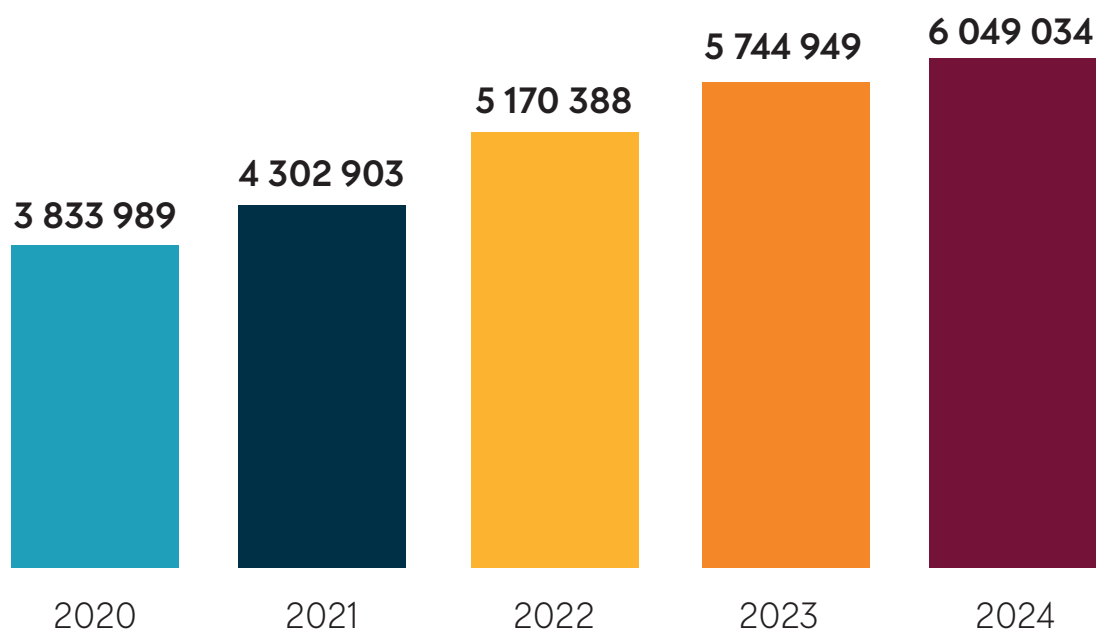

Najwyższy wskaźnik liczby czytelników w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2024 r. odnotowały:

MBP w Limanowej	49
PiMBP w Suchej Beskidzkiej	45
MBP w Grybowie	43
MBP w Bukownie	34
MBP w Niepołomicach	32

W 2024 r. biblioteki publiczne w Małopolsce odnotowały 6 049 034 wizyty osób korzystających z ich usług (wzrost o 5% w stosunku do roku 2023), w przeliczeniu na liczbę czytelników oznacza to, że każdy odwiedził bibliotekę 9 razy. Statystycznie, w 2024 r. każdy mieszkaniec województwa małopolskiego 2 razy odwiedził bibliotekę publiczną.

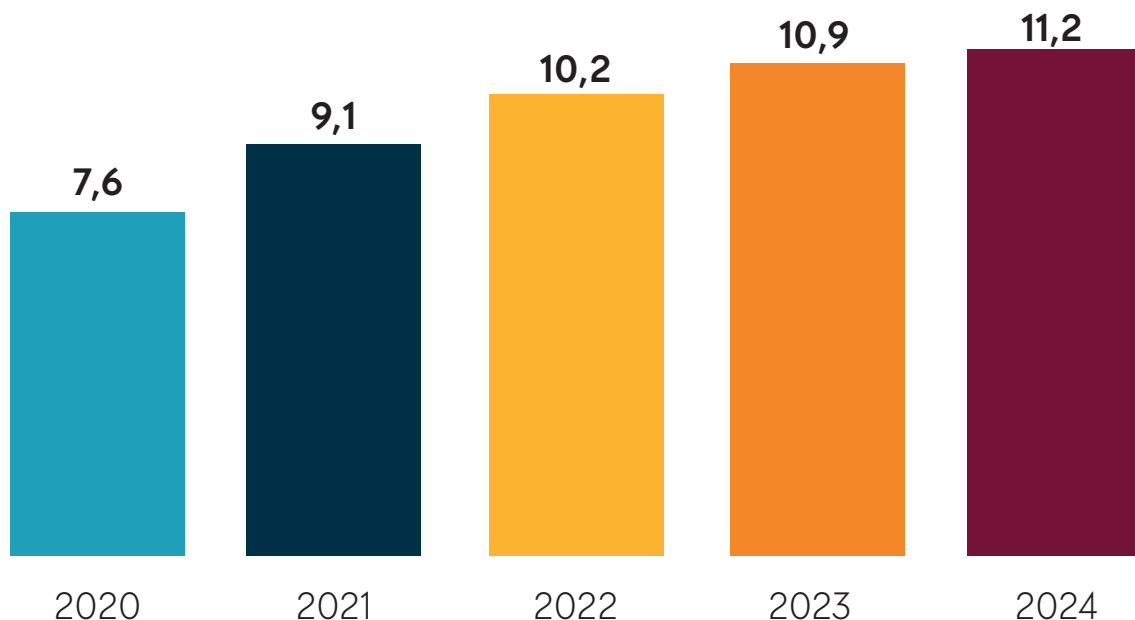
LICZBA ODWIEDZIN W LATACH 2020-2024

WYPOŻYCZENIA

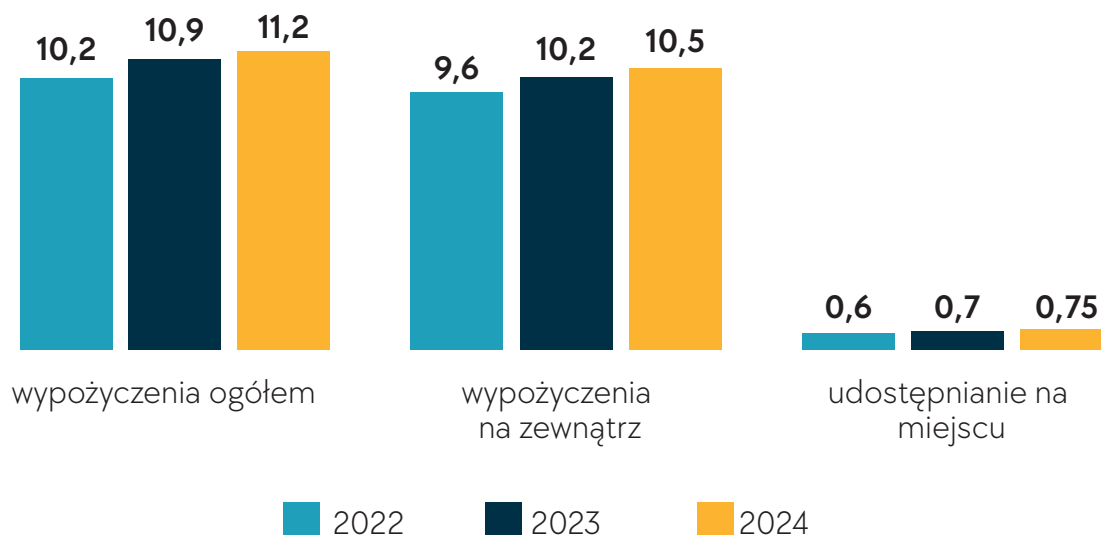
Liczba wypożyczeń w bibliotekach w 2024 r. wyniosła: 11 246 259, z czego 10 498 862 to wypożyczenia na zewnątrz, 747 397 – udostępnienia na miejscu. W stosunku do roku 2023 liczba ta jest wyższa o 3%.

WYPOŻYCZENIA MATERIAŁÓW OGÓŁEM W LATACH 2020-2024 (W MLN)

Wzrost dotyczy zbiorów wypożyczanych na zewnątrz (o 3%) oraz udostępnień na miejscu (o 7%).

WYPOŻYCZENIA MATERIAŁÓW W LATACH 2022-2024 (W MLN)

Średnia wypożyczeń na stu mieszkańców w 2024 roku wyniosła 306 wol.

Najwyższy wskaźnik wypożyczeń na 100 mieszkańców odnotowały:

PiMBP w Suchej Beskidzkiej	860
MCKEiC w Grybowie	796
GBP w Ryglicach	715
MBP w Limanowej	701
PiMBP w Olkuszu	632

OBSŁUGA SPECJALNYCH GRUP UŻYTKOWNIKÓW

Większość placówek w województwie małopolskim nie jest w pełni dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Jedynie 45% posiada wejścia dostosowane do potrzeb osób poruszających się na wózkach, wewnątrz dostosowanych jest 32% placówek. 23 placówki wyposażone są w pętle indukcyjne.

Powodem niedostosowania wnętrz bibliotek najczęściej jest zbyt mały metraż, który nie pozwala na odpowiednią aranżację przestrzeni (wąskie przejścia między regałami). Pomimo trudności lokalowych biblioteki podejmują szereg działań mających na celu ułatwienie osobom ze szczególnymi potrzebami korzystania ze swoich zbiorów:

- prowadzą obsługę czytelników z dysfunkcją wzroku, udostępniając zbiory książki mówionej,
- gromadzą książki z dużą czcionką oraz audiobooki,
- w miarę możliwości finansowych i organizacyjnych prowadzą filie lub punkty biblioteczne w szpitalach,
- udostępniają czytelnikom e-booki za pośrednictwem platform: IBUK Libra, Legimi, Biblio ebookpoint czy Empik Go,
- współpracują ze świetlicami socjoterapeutycznymi, domami pomocy społecznej, warsztatami terapii zajęciowej i ośrodkami szkolno-wychowawczymi, organizując wspólne zajęcia,
- działają przy nich związki i stowarzyszenia, które starają się ułatwić swoim członkom dotarcie do interesującej literatury.

Biblioteki dostosowują się do potrzeb osób ze spektrum autyzmu poprzez tworzenie stref ciszy - spokojnych przestrzeni, w których użytkownicy mogą odpocząć od nadmiaru bodźców. Gromadzą książki sensoryczne, udostępniają tablice manipulacyjne czy monitory interaktywne z aplikacją do komu-

nikacji alternatywnej.

Do osób z niepełnosprawnościami kierowana była również działalność kulturalno-oświatowa. W 2024 r. biblioteki zorganizowały 551 imprez o charakterze integracyjnym i aktywnej edukacji skierowanych do osób ze szczególnymi potrzebami.

WARUNKI LOKALOWE PLACÓWEK BIBLIOTECZNYCH

Małopolskie biblioteki publiczne dążą do poprawy warunków lokalowych i dostosowania zajmowanych pomieszczeń do potrzeb użytkowników oraz prowadzonych działań.

W 2024 r. przeprowadzono remonty, adaptacje i modernizacje pomieszczeń oraz budynków bibliotecznych. Część bibliotek została przeniesiona do nowych lokali dzięki czemu poprawił się standard ich funkcjonowania.

Poniższa galeria, obrazująca wybrane remonty / modernizacje lokali, pozwala dostrzec zmiany zachodzące w placówkach:

Gminna Biblioteka Publiczna w Lisiej Górze

Biblioteka Publiczna w Zielonkach

Biblioteka Publiczna w Tuchowie

Biblioteka Miejska w Wieliczce

Miejska Biblioteka Publiczna w Myślenicach

■ SYTUACJA ZAWODOWA BIBLIOTEKARZY

W 2024 r. w bibliotekach publicznych województwa małopolskiego na stanowiskach bibliotekarskich zatrudnionych było 1 375 osób. W stosunku do roku poprzedniego oznacza to wzrost o 7 osób.

Liczba etatów przeliczeniowych na stanowiskach bibliotekarskich wyniosła 1 291 co oznacza 0,04 etatu na 100 mieszkańców.

68% pracowników na stanowiskach merytorycznych legitymowało się wykształceniem bibliotekarskim, z czego: 54% posiadało wykształcenie wyższe, a 14% średnie.

Poziom wynagrodzenia bibliotekarzy bibliotek publicznych Małopolski w dalszym ciągu kształtuje się zdecydowanie poniżej średniej krajowej. Średnia płaca brutto pracowników na stanowiskach bibliotekarskich w 2024 r. wyniosła 5 624 zł.

Informację opracowano na podstawie danych zawartych w formularzach statystycznych K-03 oraz sprawozdaniach bibliotek publicznych w województwie małopolskim za 2024 r.